

Bohoslužby a obřady v církvi

Texty na tento týden: Mt 28,19; 26,26–29; J 13,3–15; 1K 11,23–26; Ř 6,3.4

Základní verš

„Petr jim odpověděl: ‚Obrátte se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého.‘“ (Sk 2,38)

Hlavní myšlenka

Bůh ustanovil obřady, které – pokud je správně pochopíme – posilní naši víru.

V mnohých kulturních oblastech se setkáváme s tzv. „rituálem přechodu“. Je to obřad, který provází změnu stavu či postavení člověka při důležitých událostech – například v dospívání, při svatbě, při smrti... Třeba rituál přechodu dítěte do dospělosti se vykonává na začátku puberty. Tyto rituály či zvyky se liší místo od místa. Všechny však mají jeden cíl – zabezpečit, aby se z mladých lidí stali výkonní a zodpovědní jedinci se silným smyslem pro společenství. V rámci tohoto procesu se chlapci a dívky učí od dospělých, co se od nich jako od právoplatných členů společenství bude očekávat.

I křesťanské společenství má své specifické obřady, kterými jednotlivci vyjadřují svou víru. Tyto obřadné úkony nejen potvrzují zařazení člověka do společenství a jeho členství v něm, ale také připravují jednotlivce na to, aby se stali plnohodnotnými členy tohoto společenství. Pomáhají novým členům pochopit, co jejich odevzdání Kristu znamená a co s sebou přináší. V této lekci budeme studovat dva obřady, jimiž vyjadřujeme svou víru: křest a Večeři Páně.

Pojmenování obřadů

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého. (Mt 28,19)

Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. (J 13,14)

²³Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku.“ ²⁵Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to čiňte, kdykoli budete pít, na mou památku.“ ²⁶Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvětšujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,23–26)

Osobní studium

V raném období křesťanské církve nazývali věřící na Západě, kde byla jejich společným jazykem řečtina, posvátné obřady slovem „mysterion“ (tajemství, záhada). Ve východní části církve, kde převládala latina, byl užíván pojem „sacramentum“, který označoval něco posvátného, mystického. „Sacramentum“ se nazývala ale také například přísaha římského vojáka. Tou deklaroval poslušnost příkazům svého velitele. Původně tedy tento pojem vystihoval podstatu posvátných obřadů. Postupně se však začal používat pro „skutek“ s určitou vnitřní neviditelnou mocí. Církve ve středověku identifikovala sedm takových skutků (svátostí), které byly považovány za prostředky, přes které proudí do lidské duše Boží milost.

V rámci reformace byly svátosti podrobeny zkoumání a kritice. Pro mnoho lidí byl tento název zdiskreditován. Proto některé náboženské skupiny později upustily od termínu „svátostí“ a přijaly pojem „ustanovení“. Toto vyjádření dělá ze křtu a Večeře Páně úkony, které ustanovil sám Ježíš Kristus. Upřednostňování pojmu „ustanovení“ před „svátostí“ naznačuje, že se na těchto úkonech účastníme, protože jde o Bohem ustanovené prostředky, přes které ukazujeme (a potvrzujeme) naše odevzdání se a podřízenost Ježíši Kristu. Jako adventisté považujeme křest a Večeři Páně za ustanovení, tedy něco, čím dáváme najevo svou věrnost Kristu. Jsou to symbolické úkony, kterými vyjadřujeme svou víru.

I biblické texty v Mt 28,19.20; J 13,14 a 1K 11,23–26 podporují myšlenku, že křest a Večeře Páně (spolu s umýváním nohou) jsou spíše „ustanovení“ než nějaké posvátné úkony. Ať už tato ustanovení považujeme za jakkoliv důležitá, vždy je potřeba mít na paměti, že nezprostředkovávají milost a nejsou to obřady, díky kterým jsme obdrželi spasení nebo nějaké zásluhy. Hřích se všemi svými důsledky není možné odstranit žádnými obřady, i když je ustanovil sám Ježíš Kristus. Pro padlé bytosti, jako jsme my, mohla získat spasení jedině Kristova smrt na kříži. Proto jsou ustanovení pouze vnějšími symboly přijetí toho, co pro nás Kristus učinil. Jsou též vyjádřením našeho spojení s Ježíšem a naší ochoty následovat ho a podřídit se mu. Tyto úkony však mají svůj smysl – jsou to prostředky vedoucí k cíli, nejsou však cílem.

Aplikace

Jaké myšlenky tě napadly v souvislosti s dnešními biblickými texty? Které věci jsou pro tebe nové? Co tě překvapilo? V čem podle tebe spočívá význam křtu a Večeře Páně při budování společenství věřících?

Křest

³Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt? ⁴Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života. (Ř 6,3.4)

Osobní studium

Nový zákon používá pro vyjádření podstaty a smyslu křtu několik obrazů. Křest jednak symbolizuje duchovní spojení s Kristem (Ř 6,3–8), účast na jeho utrpení, smrti a vzkříšení, stejně tak zřeknutí se předešlého způsobu života. Křest je však spojen i s pokáním a odpuštěním (Sk 2,38), znovuzrozením a přijetím Ducha svatého (1K 12,13), a tedy vstupem do církve (Sk 2,41.47).

Křest symbolizuje smluvní a duchovní vztah s Bohem prostřednictvím Krista (Ko 2,11.12). Představuje to, co obřízka ve Starém zákoně. Křest však zároveň předznamenává změnu – člověk se stává součástí společenství, které je odevzdáno službě Kristu. Přijetí Ducha svatého při křtu umožňuje věřícím sloužit Bohu a přinášet zprávu o spasení těm, kteří ještě neuvěřili (Sk 1,5.8).

Před několika roky vydala anglikánská církev vyhlášení o křtu, confirmaci a svatém přijímání. Píše se v něm, že „obvykle jsou křtěni dospělí, ne malé děti“. Text pak dále pokračuje: „Musíme připustit, že v Novém zákoně nenacházíme přesvědčivý důkaz o křtu nemluvňat“ (Millard J. Erickson). Význam, který křest má, už dopředu vylučuje křest malých dětí. Biblický křest totiž vyžaduje od uchazečů o tento obřad víru a pokání. Skutečnost, že k víře člověk přichází prostřednictvím slyšení Božího slova (Ř 10,17), naznačuje, že pokání (jako důsledek víry a předpoklad křtu) je také spojeno s nasloucháním biblické zvěsti. Navíc v životě člověka musí být viditelné „ovoce“ jeho pokání (L 3,8) jako „důkaz“ vztahu s Kristem.

Podstata křtu nám pomáhá chápat rozdíl mezi ustanovením a svátostí. Křest, podle těch, kteří ho považují za svátost, je prostředkem, který způsobuje v člověku změnu – od duchovní smrti k životu. Při tomto pochopení nezáleží na věku člověka, protože vždy je to nadpřirozená událost. Pokud křest chápeme jako ustanovení, pak je znakem či symbolem vnitřní změny (nadpřirozené události), která se již v životě věřícího udála. Proto již před křtem by uchazeči o tento obřad měli prožívat svou víru v Krista. Proto je otázka, kdo a kdy je pokřtěn, velmi důležitá.

Aplikace

Pokud už jsi pokřtěn, přemýšlej o této zkušenosti. Kdy jsi pochopil, co křest znamená? Proč (v jistém smyslu) potřebujeme prožívat zkušenost křtu každý den? Pokud ses pro křest ještě nerozhodl, co ti v tom brání? Pohovoř si s někým o svých pochybnostech či rozhodování.

Umývání nohou – obřad pokory

³Ježíš vstal od stolu a vědom si toho, že mu Otec dal všechno do rukou a že od Boha vyšel a k Bohu odchází, ⁴odložil svrchní šat, vzal lněné plátno a přepásal se; ⁵pak nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je plátnem, jímž byl přepásán. ⁶Přišel k Šimonu Petrovi a ten mu řekl: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?“ ⁷Ježíš mu odpověděl: „Co já činím, nyní nechápeš, potom však to pochopíš.“ ⁸Petr mu řekl: „Nikdy mi nebudeš mýt nohy!“ Ježíš odpověděl: „Jestliže tě neumyji, nebudeš mít se mnou podíl.“ ⁹Řekl mu Šimon Petr: „Pane, pak tedy nejenom nohy, ale i ruce a hlavu!“ ¹⁰Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje než nohy umýt, neboť je celý čistý. I vy jste čisti, ale ne všichni.“ ¹¹Věděl, kdo ho zradí, a proto řekl: Ne všichni jste čisti. ¹²Když jim umyl nohy a oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil? ¹³Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. ¹⁴Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. ¹⁵Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já.“ (J 13,3–15)

Osobní studium

Asi si neumíme dost dobře představit bolest, kterou musel prožívat Ježíš, když tváří v tvář kříži – největšímu možnému ponížení – pozoroval mezi svými učedníky žárlivost a soupeření. Jejich hádky vycházely ze sobeckých a egoistických tužeb vyniknout a mít moc. Některé podstatné důrazy o následování Ježíše jim úplně unikly (L 22,24–27; Mt 18,1; 20,21).

Náš svět je tak narušený a nakažený hříchem, že máme zcela přeházené hodnoty – jakkoliv „rozumně“ a „logicky“ si to odůvodníme. Kdo by radši sloužil, než si dal sloužit? Nejde v životě o to, aby se člověk stal vlivným a bohatým? Najde se někdo, kdo chce sloužit? V tomto kontextu není žádným divem, že Ježíš umyl svým učedníkům nohy. V této situaci by žádné slova nevyjádřila pravdu o Božím pořadí hodnot lépe a silněji, než že Ježíš umyl nohy těm, kteří by mu měli z úcty „líbat nohy“.

Přečti si text J 13,1–17. Tyto verše přinášejí úžasnou pravdu. Ve třetím verši je napsáno, že Ježíš věděl, že mu „Otec dal všechno do rukou“. Ježíš také dobře věděl, že „od Boha vyšel a k Bohu odchází“, přesto vstává od jídla a začíná učedníkům umývat nohy (verš 5). I když plně nechápali, kdo je Ježíš a jaké je jeho poslání, museli být ohromeni. Jak to, že si z toho nevzali poučení?

Proč si tedy máme umývat nohy před Večeří Páně? Dříve, než se budeme dožadovat toho, co pro nás Kristus učinil, je důležité, když k Večeři Páně přistupujeme ve vědomí vlastní nehodnosti, pokory a potřeby Boží milosti.

Aplikace

Komu ze sboru bys měl umýt nohy, aby to pro tebe bylo velkým duchovním požehnáním?

Večeře Páně

²⁶Když jedli, vzal Ježíš chléb, požehnal, lámal a dával učedníkům se slovy: „Vezměte, jezte, toto jest mé tělo.“ ²⁷Pak vzal i kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: „Pijte z něho všichni. ²⁸Neboť toto jest má krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů.“ (Mt 26,26–28)

Osobní studium

Večeře Páně nahrazuje starozákonní velikonoční slavnost (hod beránka, pesach). Předobraz Velikonoc se naplnil, když Kristus jako velikonoční Beránek obětoval svůj život. Kristus před svou smrtí ustanovil „náhradu“ – Večeři Páně, která souvisela s „novou smlouvou“. Velikonoce ve Starém zákoně připomínaly izraelskému národu vysvobození z egyptského otroctví; Večeře Páně připomíná vysvobození z duchovního Egypta – z otroctví hříchu.

Krev velikonočního beránka, kterou byly natřeny veřeje i práh dveří, zachránila obyvatele takového domu před smrtí. Jídlo, které bylo připraveno z beránka, jim dodalo sílu pro útěk z Egypta (Ex 12,3–8). Podobně i Kristova oběť přináší vysvobození od smrti. Věřící jsou zachráněni díky tomu, že mají účast na jeho těle a krvi (J 6,54). Večeře Páně zvěstuje, že Kristova smrt na kříži nám přináší spasení i odpuštění a zaslubuje nám vítězství nad hříchem.

Text v 1K 11,24–26 jasně vyjadřuje zástupný důraz Kristovy smrti. Jeho tělo bylo za nás vydáno. Jeho krev byla za nás vylita. Na kříži na sebe vzal to, co právem patřilo nám. Vždy, když máme účast na Večeři Páně, měli bychom si uvědomovat to, co pro nás Kristus udělal.

Umývání nohou, které předchází Večeři Páně, nám pomáhá lépe si uvědomit podstatu Kristovy oběti. Současně ukazuje na souvislost mezi těmito ustanoveními. Kříž, který nám tak živě symbolicky ukazuje účast na přijímání chleba a vína, připomíná, že i když nás rozdělují jakékoliv pozemské záležitosti, všichni jsme hříšníci, kteří potřebují Boží milost. Večeře Páně nám může pomoci uvědomit si naše povinnosti nejen vůči našemu Pánu, ale také k sobě navzájem.

Aplikace

Uvažuj nad tím, jak se zlovyky spojené s nepochopením důležitosti společenství věřících zrcadlí v ne-správném chápání Kristovy oběti. (Přečti si 1K 11,17–34.)

Očekávání druhého příchodu

Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,26)

Pravím vám, že již nebudu pít z tohoto plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království svého Otce. (Mt 26,29)

Osobní studium

V textu 1K 11,26 je ukryta nádherná naděje! Druhý příchod Ježíše Krista je vyvrcholením toho, co se stalo na kříži. Ježíšovu oběť není možné oddělit od jeho druhého příchodu. Tehdy nastane vzkříšení a Kristovo poražení hříchu a vítězství nad smrtí při něm budou viditelné. První příchod Ježíše tedy připravoval cestu pro jeho druhý příchod. Bez druhého příchodu Ježíše Krista (a tedy bez vzkříšení a ukončení existence hříchu) by byl smysl prvního příchodu minimálně diskutabilní.

Večeře Páně v určitém slova smyslu překlenuje meziobdobí mezi Golgotou a druhým příchodem. Večeře Páně slouží kromě jiného i pro hlubší promýšlení Kristovy oběti na kříži a toho, co jsme díky ní získali. To, co pro nás Ježíš vykonal na kříži, bude završeno při jeho druhém příchodu.

V Mt 26,29 nacházíme úžasné zaslíbení, slova ujištění a naděje. Svědčí o blízkém osobním vztahu mezi vykoupenými a Vykupitelem, který potrvá až do věčnosti. Večeře Páně tedy odkazuje na velkou naději, která bude zcela naplněna při druhém příchodu Ježíše Krista.

Aplikace

Jsi znechucený a malomyslný? To se občas stává. Proč je ve všem, co právě prožíváš, potřeba stále upírat zrak na Kristův kříž? Jaký má pro tebe v přítomnosti význam oběť Ježíše Krista? Co pro tebe znamená ve vztahu k budoucnosti?

Podněty k zamyšlení

V knize Adventisté sedmého dne věří... (Výklad základních věroučných článků) si přečti kapitulu s názvem Křest (str. 227–239) a Večeře Páně (str. 240–251).

„Křest je nejsvětější a nejdůležitější ustanovení, proto bychom měli jasně chápat jeho význam. Křest znamená pokání z hříchu a začátek nového života v Ježíši Kristu. Křest by v žádném případě neměl být unáhlený. Rodiče i děti si mají náležitě uvědomovat, co křest s sebou přináší.“ (6T 93)

„Hod beránka připomínal izraelitům vysvobození a poukazoval na Krista, Božího Beránka, zabitého kvůli vykoupení padlého člověka. Krev beránků, kterou byly natřeny veřeje dveří, představovala smírující krev Ježíše Krista, ale i nepřetržitou závislost hříšného člověka na této krvi, která ho vykupuje z moci satana.“ (1SM 201)

Otázky k rozhovoru

1. *Umýváte si vzájemně ve sboru nohy při slavení Večeře Páně? Proč je tato praxe tak důležitá?*
2. *Přečtěte si 1Pt 3,20.21. Jaký příměr používá Petr k vysvětlení významu křtu?*
3. *První křesťané byli v historii obviněni z mnoha věcí, kterých se nedopustili, včetně kanibalismu. Jedním z důvodů bylo zavádějící vysvětlení textu v J 6,53–56: „Ježíš jim řekl: ‚Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. Neboť mé tělo je pravý pokrm a má krev pravý nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.‘“ Co nám chce Ježíš těmito slovy říci? Proč je důležité, abychom správně chápali duchovní význam tohoto textu?*
4. *Uvažujte společně detailněji o důležitosti společenství při Večeři Páně. Jak můžeme docílit, abychom jako sbor lépe chápali, jaké povinnosti máme vůči sobě navzájem i k církvi jako celku?*